

Контроль повинен розглядатися як структурний компонент у системі професійної підготовки майбутніх фахівців. У процесі контролю потрібно визначати не тільки рівень знань студентів. Не менш важливо встановити, чого вони не знають і не вміють і як це виправити. При цьому контрольно-оцінювальна діяльність повинна розглядатися як структурний компонент у системі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Аналіз вимог щодо організації навчання за кредитно-трансферною системою навчання дозволяє стверджувати, що контроль знань і умінь студентів має бути організований належним чином. Метою контролю і оцінювання є перевірка низки запланованих параметрів знань та умінь, серед яких важливими є такі як: повнота, структурність, інтегрованість, рівень засвоєння тощо. Сьогодні особливої уваги набуває виконання завдання у тестовій формі. Зазначимо, що тестовий контроль поступово витісняє інші традиційні види контролю знань, зокрема, усну та письмову перевірку. Тест виступає однією із найбільш технологічних форм проведення контролю та оцінки якості знань, що має певні переваги: об'єктивність і справедливість оцінки знань; відсутність стресів та переживань, негативного психологічного впливу на студента; можливість порівняння оцінок з однієї і тієї ж дисципліни щодо викладачів факультету дозволяє одержати об'єктивний результат про рівень підготовки студентів, а також і якість викладання; можливість широкого використання технічних засобів та персонального комп'ютера, що підвищує ефективність і якість роботи викладачів; можливість заощадження часу викладачів і студентів. Таким чином, саме тестування виходить на перший план у кредитно-трансферній системі організації навчальної діяльності.

Отже, під час організації процедури контролю викладачеві слід брати до уваги функції контролю, чітко враховувати рівень досягнень студента у навчально-виховному процесі, а також враховувати особливості контролю в умовах кредитно-трансферної системи навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаров С.М., Мошинський В.С. Вища освіта України і Болонський процес. –Рівне: НУВГП, 2006. – 142 с.
2. Джулай Л.І. Система контролю знань і умінь студентів: загальна теорія та практика у підготовці медичних сестер: Монографія. – Львів: Сполом, 2007. – 180 с.
3. Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти: Наук.-метод. вид. / В.С. Журавський, М.З. Згуровський. – К.: Політехніка, 2003. – 195с.
4. Основи педагогічного оцінювання. Частина I. Теорія / За заг. ред. І. Булах – К.: Майстерклас, 2005. – 96 с.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.) / За ред. Кременя В.Г. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с.
6. Педагогіка: Навчальний посібник./ Н.Є. Мойсенюк. – 4-те вид., доп. – К.: Педагогіка, 2003. – 613 с.

УДК 378

В.Ю. Коваль

ВПЛИВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МІЖСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН

У статті розглядається вплив студентського самоврядування на формування культури міжособистісних відносин студентів та проблеми організації студентського самоврядування у вищому навчальному закладі.

The influence of students' selforganizing on the forming of culture of students' interpersonal relations and the problems of the order of students' self. Organizational in the High Educational Establishments are considered in the article.

Актуальність дослідження. Процес реформування системи вищої освіти обумовлений інтеграцією вищої школи України у європейський освітній простір відповідно до Болонської декларації. Цей документ та Національна доктрина розвитку освіти України ставлять одним із завдань розвиток студентського самоврядування як одну з форм “народовладдя”, як метод управління, який ґрунтується на самоорганізації, саморегулюванні та самодіяльності й не допускає застосування спеціального апарату примусу. Студентське самоврядування у вищих навчальних закладах можна розглядати не лише як традицію, а й як механізм побудови моделі університетської освіти загалом і спосіб утвердження демократичних принципів майбутньої еліти. Враховуючи європейський вектор подальшого розвитку України, творчі ініціативи Міністерства освіти та науки України по впровадженню та розвитку студентського самоврядування у вузах України на принципово нових демократичних засадах, вивчення європейського освітнянського досвіду є актуальним і своєчасним. В умовах соціальної нестабільності кардинально змінюються умови взаємодії людей та характер їхніх взаємин. Сьогодні культура міжособистісних відносин як складова особистісного досвіду стає соціальним замовленням суспільства і є однією з умов підготовки майбутнього фахівця. Це питання має різні погляди на:

- всезростаючу потребу суспільства в професійно орієнтованих фахівцях, які володіють організаторськими здібностями, і переважно виконавчою позицією студентів вищого навчального закладу в організації свого життя й діяльності в період навчання;
- назрілу необхідність продуктивної взаємодії адміністрації вищого навчального закладу й студентів в організації навчально-виховного процесу й використанні для рішення цієї проблеми організаційних форм, побудованих на основі суб'єкт-об'єктних відносин;
- необхідність виховання культури міжособистісних відносин, яка є основою культури ділового спілкування, культури міжнаціонального спілкування, в основі яких лежить поважне ставлення до людини відповідно із загальнолюдськими цінностями.

У зв'язку з вищевказаними поглядами на цю проблему, ми визначили *мету* роботи, що полягає в дослідженні організації студентського самоврядування у вищому навчальному закладі, яке є одним із засобів виховання культури міжособистісних відносин.

Об'єкт дослідження – міжособистісні відносини у студентському середовищі.

Предмет дослідження – вплив студентського самоврядування у вищому навчальному закладі на формування міжособистісних відносин.

Методи та організація дослідження. У ході роботи нами були використані наступні методи: аналіз науково-методичної літератури та анкетування. У дослідженні взяли участь студенти 2-4 курсів факультету фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету у кількості 190 осіб.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На думку багатьох учених [2; 3; 4] біологічно людині дається лише організм, який має певні задатки, можливості тощо. Оволодіваючи існуючими в суспільстві нормами, звичаями, прийомами і способами діяльності, людина освоює й змінює свою культуру. Отже, ступінь її причетності до культури визначає міру її суспільного розвитку, міру людського в людині. Отже, людина, “входячи у суспільство”, тобто соціалізуючись, засвоює культурні норми як певні взірці, правила поведінки та дії. Таким чином, культура є явищем, яке розкриває сутність, природу, життєдіяльність людини. Поза людиною, у відриві від неї культура просто не існує. Особистість повинна мати в сучасному суспільстві високу культуру мислення. Інтелігентна людина (а це не обов'язково інтелігент за соціальним станом) є носієм культури почуттів – найменш керованої сфери свого внутрішнього світу [1].

Людське існування неможливе без взаємодії та спілкування людей між собою, тому для того, щоб вони були успішними, людство повинно дбати про культуру міжособистісних

відносин. Ця необхідність обумовлена, перш за все, тією обставиною, що культура міжособистісних відносин є важливою формою прояву соціальної культури, виступаючи як система норм та вимог суспільства до усіх сторін діяльності людей у праці та побуті [4]. Тобто можна вважати, що ступінь володіння людиною культурою міжособистісних відносин характеризує її як суб'єкт і служить критерієм розвинутості в ній людської сутності. У той же час в аспекті впливу студентського самоврядування на культуру міжособистісних відносин проблема організації самоврядування у вищій школі розроблена недостатньо. Проблемою організації самоврядування в освітніх установах займалися С.Белоусов, А.Белошицький, Ю.Ілларіонова, В.Коротов, А.Макаренко, А.Сидорова, Е.Степанов, А.Тубельский, П.Франку та інші [6; 5].

Проблема формування культури міжособистісних відносин також не залишилася осторонь розгляду вчених різних галузей наукових знань [2; 3]:

- М. Коган, Е. Злобіна, О. Бодалев, Л. Божович, І. Кон, які вивчають суть міжособистісних відносин та їх значення для розвитку особистості;
- Л. Волченко, Г. Потілико, А. Титаренко, в працях яких розглядаються етико-психологічні основи міжособистісних відносин;
- Л. Шиян, Д. Балдинюк, В. Кан-Калик, К. Левітан, які розглядають характер різних міжособистісних відносин як важливу форму прояву професійної культури. Міжособистісні відносини об'єктивно проявляються в характері й способах взаємних впливів людей у ході спільної діяльності й спілкування. На змістовному рівні міжособистісні відносини – це система установок, орієнтацій, очікувань, стереотипів, через які або за допомогою яких вони є джерелом соціальних змін [2]. З вищевказаного ми робимо висновок, що діяльність і спілкування є нерозривними компонентами у вихованні культури міжособистісних відносин.

Результати дослідження. Міжособистісні відносини – це система відносин між людьми і в студентському колективі вони мають своє специфічне “забарвлення”, бо мають часові та просторові обмеження. Студентство є соціально-професійною групою, яка об'єднує студіюючу молодь вищих навчальних закладів України і потенційно є одним із найголовніших рушіїв розвитку новітньої української державності. Студенти це майбутні фахівці, які будуть вирішувати долю усіх галузей виробництва, і від того, як вони формуються і виявляють себе у навчально-виховному процесі, залежать перспективи розвитку країни. Перше із чим стикається молода людина, вступаючи в життя, – це залежність успіху її прагнень від взаємодії з іншими людьми. Ця взаємодія має два аспекти – етичний і соціальний [4].

Можливість особистого благополуччя людини залежить від того, наскільки суспільний устрій і відносини з іншими людьми забезпечують їй свободу дій, її соціальну безпеку. Практично вся соціально-практична діяльність може бути представлена як сукупність ціннісних систем у сфері виробництва, відпочинку, побуту тощо. Таким чином, загальним принципом формування міжособистісних відносин у колективі, збагачення змісту спілкування, а також виникнення духовного зв'язку між людьми можна назвати розмаїтістю і різнобічністю діяльності колективу [5]. І саме тому організація студентського самоврядування є однією з важливих проблем професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації. Це обумовлено тим, що випускник вищого навчального закладу відповідно до вимог державного освітнього стандарту повинен бути самостійною, самоорганізованою особистістю й володіти не тільки знаннями в області своєї професійної діяльності, але й організаторськими вміннями, як невід'ємним результатом вузівської підготовки. Важливість розробки проблеми студентського самоврядування визначається також підвищенням значення виховної роботи зі студентами у вищих навчальних закладах, результативність якої є одним із провідних показників ефективності роботи вищої школи.

У наш час самоврядування в студентських колективах різних рівнів знаходиться на новому витку свого розвитку, що обумовлено декількома факторами. По-перше, змінилася державна політика відносно системи освіти взагалі, й вищої зокрема; по-друге, загострився

інтерес з боку державних органів до організації, якості й результативності виховної роботи у вищому навчальному закладі, що висвітлюється в ряді офіційних документів; по-третє, спостерігається підвищення діяльної активності студентів стосовно свого життя в період навчання й позанавчальний час; по-четверте, відзначається збільшення кількості педагогів освітніх установ (в тому числі викладачів), що виявляють зацікавленість до життя студентів; і, нарешті, володіння навичками керування й самоврядування для сьогоденних випускників освітніх установ різних рівнів стає однією з необхідних умов їхньої успішної самореалізації у подальшому житті й професійній діяльності.

Таким чином, можна констатувати, що проблема самоврядування у навчальних колективах освітніх установ досліджується й розробляється в різних напрямках. Одним із найважливіших напрямів формування міжособистісних відносин в колективі є створення сприятливого соціально-психологічного клімату колективу, атмосфери творчості, реалізація ідеї гуманізму в стосунках [1]. Суспільна природа людини реалізується через її належність до різних спільнот, в яких виникають і розвиваються міжособистісні відносини з партнерами. Їх структура і особливості залежать від того, до яких груп належить людина, які права і обов'язки для себе обирає [6]. Так, студентське саморядування допомагає студенту розкрити свій потенціал організаторських можливостей та налагодити контакт зі студентським активом.

На підставі цього твердження студентське самоврядування у вищому навчальному закладі ми будемо розуміти як форму організації студентського колективу, що забезпечує студентам право на самостійне керівництво своєю діяльністю, зміст якого становлять розробка, прийняття та здійснення власних рішень щодо реалізації різних напрямів свого життя й діяльності в процесі професійної підготовки у вищій школі. Відмінними ознаками студентського самоврядування при такому розумінні є:

- його чітка організаційна структурованість, а саме: наявність керуючого студентського органу в вигляді центру, очолюваного президентом із числа студентів і складається зі студентів – керівників секторів;
- змістовна, організаційна й професійна допомога керівникам секторів з боку викладачів та керівництва факультету та вищого навчального закладу, що виконують функцію консультантів;
- представництво в кожному секторі студентів від кожної навчальної студентської групи;
- змістовна відмінність функціональної спрямованості й змісту діяльності відділів від функціональної спрямованості й змісту діяльності офіційних адміністративних органів факультету та вищого навчального закладу;
- чітка змістовна визначеність роботи кожного сектора, що не допускає копіювання й повторення обов'язків, однієї й тієї ж діяльності;
- обов'язкова аналітико-рефлексивна й коригувальна діяльність як у ході, так і після закінчення кожної справи, події, заходу, організованого в рамках студентського самоврядування;
- підтримка студентського самоврядування адміністративними органами вищого навчального закладу (факультету).

Таким чином, студентське самоврядування у вищому навчальному закладі – це один із оптимальних професійно й діяльнісно спрямованих засобів організації виховної роботи зі студентами в період навчання, що забезпечують розвиток у них ініціативи, соціальної активності й творчої самостійності, а також формування у студентів таких загальних особистісно значущих людських якостей, як відповідальність, розумна самодіяльність, управлінська компетентність, уміння будувати відносини в колективі й багато іншого, що у залишковому підсумку забезпечує їм умови для повноцінної самореалізації у всіх сферах особистого життя й у професійній діяльності.

У ході нашої роботи було проведено анкетування 190 студентів 2-4 курсів факультету фізичного виховання та спорту Херсонського державного університету щодо впливу

студентського самоврядування на студентський колектив та відносини в ньому. Нами були вказані всі комітети студентської ради факультету, до якої входять: внутрішніх комунікацій, підтримки мистецької діяльності, фізичного та спортивного розвитку, піклування та розвитку волонтерського руху, запобігання асоціальним явищам та профілактики здорового способу життя, навчальних та міжнародних програм, студентський оперативний загін, старости та профорги академічних груп – це 40% студентів факультету. З анкетованих (89%) студентів дали відповідь, що студенти, які входять до складу органів студентського самоврядування факультету, є елітою студенства. Вони є студентами, що виконують функції організаторів та проводять різноманітні заходи, що дають студентам можливість знайомства, виховання корпоративного духу, товариствості, колективізму, взаємодопомоги тощо. Так, наприклад, участь студентів факультету у різноманітних університетських культурно-масових заходах передбачає систематичну підготовку – репетиції, організацією яких займається культурно-масовий сектор студентської ради факультету. Без перебільшень можна сказати, що під час підготовки до участі в конкурсах, студенти, окрім вище вказаних якостей, у процесі спільної взаємодії та спілкування підвищують рівень культури міжособистісних відносин. Адже мікросередовище, у якому знаходиться молода людина, має виховний потенціал й тому впливає на формування різних сторін особистості.

Висновки. Отже, вплив студентського самоврядування на формування культури міжособистісних відносин буде здійснюватися за наступних умов:

- організації студентського самоврядування за напрямками, що відображають сфери життя студентів у вищому навчальному закладі в період навчання;
- створення керівного органа студентського самоврядування – парламенту, що складається зі студентів, які одночасно є керівниками відділів – секторів цього центру;
- представництва в кожному відділі студентів з кожної навчальної групи й виконання ними у своїй групі певних обов'язків;
- самостійної організації студентами студентського життя з урахуванням своїх потреб, інтересів і професійних завдань за підтримки адміністративних органів вищого навчального закладу (факультету);
- участі викладачів у студентському самоврядуванні як консультантів відділів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буев Л.П. Человек: деятельность и общение. – М.: Мысль, 1978. – 216с.
2. Мясищев В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясищев / Под ред. А. А. Бодалева; Вступ. ст. А. А. Бодалева. – М.: Изд-во “Ин-т практ. психологии”; Воронеж: НПО “МОДЭК”, 1995. – 356 с.
3. Обозов Н. Н. Психология межличностных отношений. – К.: Наукова думка, 1991. – 230 с.
4. Прилюк Ю. Д. Общественные отношения и социальное общение // Общественные отношения (социально-философский анализ). – К.: Наукова думка, 1991.-94 с.
5. Степура Т. В. Внеучебная деятельность студентов педагогического вуза как фактор формирования их профессиональной самостоятельности: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – К., 1989. – 20 с.
6. Чернышов А. С. Студенческое самоуправление: Социал.-психол.аспекты / А. С Чернышов, Н. С. Степашов, И. С. Полонский и др.; научн.ред. С.М. Годник. – Воронеж: Изд-во Воронеж гос. ун-та, 1990.